

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת סוכה, דף מ"ו

"אמר רבי זירא: לא לימא איניש לינוקא דיהיבנא לך מידי ולא יהיב ליה משום דאתי לאגמוריה שיקרא, שנאמר (ירמיהו ט') למדו לשונם דבר שקר"

תרגום: דיהיבנא - שאתן | מידי - משהו
לאגמוריה - ללמד אותו

א

הסבר: רבי זירא אומר שאסור להגיד לילד שייתנו לו משהו, ובסוף לא לתת לו, משום שזה מרגיל אותו לשקר, ואחרי שמותרגלים לשקר קשה להפסיק.

על המפה

העיר תטואן במרוקו - ירושלים של מרוקו

תטואן היא עיר בצפון מרוקו. בעקבות גירוש ספרד נוסדה במקום קהילה יהודית של מגורשי ספרד שדיברה לאדינו. השכונה היהודית נקראה מלאח ושכנה בדרום רובע המדינה. בשל רבניה הגדולים של העיר היא כונתה "ירושלים של מרוקו" או "ירושלים הקטנה", והקהילה הייתה ידועה בחינוך הטוב שהעניקה לילדיה. בשנת 1798 נערך פוגרום בתושבים היהודים, וכך גם ב-1859, כאשר פלשו הספרדים לעיר. בתחילת המאה ה-20 מנו יהודי תטואן כ-20% מתושבי העיר, אולם רובם עזבו אותה והיגרו לארץ ישראל או לארצות אחרות.

כיכר חסן השני והכניסה לארמון המלוכה במדינה של תטואן (Wikipedia, Degeefe)

"תלמוד ישראלי" הינו פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי ששם לו למטרה להנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל. הפרויקט כולל: שבועה כרכים על פי סדר הדף היומי, עלונים שבועיים, עלונים ייחודיים לחגים, דף פייסבוק פעיל, ערוץ youtube פעיל הכולל סרטונים, תוכניות קיץ, ועוד. מוקדי לימוד בקהילות ובתי ספר בכל הארץ ואף בעולם.

תלמוד ישראלי - מפגישים דורות, מחברים עולמות.

סדר מועד | מסכת סוכה מ"ו-נ"ב

פרשת כי תבוא | י"ד-כ' באלול (28-22 לאוגוסט)

דף מ"ו: אשר קדשנו במצותיו

בליל חג הסוכות, נכנסים לסוכה, ואחרי הקידוש מברכים: "ברוך אתה ה', אלקינו מלך העולם, אשר קדשנו במצותיו וצונו לישב בסוכה".

לא רק בפעם הראשונה שנכנסים לסוכה מברכים ברכה זו, אלא בכל פעם שנכנסים לאכול בסוכה, צריך לברך מחדש על המצוה.

גם על מצות נטילת ארבעת המינים מברכים, "ברוך... אשר קדשנו במצותיו וצונו על נטילת לולב". ברכה זו מברכים לא רק ביום הראשון של חג הסוכות, אלא בכל יום מחדש.

השאלה היא - מצות לולב מן התורה היא רק ביום הראשון של החג, אז איך אנו מברכים ביתר הימים, וצונו על נטילת לולב? האם הקב"ה ציוו אותנו? הן חכמים ציוו אותנו.

התשובה לכך היא שמאחר שהקב"ה ציוו לשמוע לחכמי התורה, והם ציוו ליטול ארבעת המינים בכל הימים, הרי שאנו מתכוונים שהקב"ה ציוו לשמוע לחכמים שאמרו ליטול ארבעת המינים.

דף מ"ז: ברפת שהחיינו

כשמגיע חג חדש, מברכים "ברוך אתה... שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

אנו מודים לקב"ה שנתן לנו חיים והגיענו לחג הזה.

את ברפת "שהחיינו" אומרים בקידוש, אבל מי ששכח ולא ברח את הברכה בקידוש, יכול לברך גם אחר כך.

בחג הסוכות מברכים "שהחיינו" פעמים, זאת מפני שיש לנו שתי מצוות - מצוה אחת, היא מצות הסוכה, והמצוה השנייה היא מצות ארבעת המינים. לכן, בליילה מברכים בפעם הראשונה על מצות הסוכה, ובבוקר מברכים פעם נוספת על מצות ארבעת המינים.

בימי חג הסוכות לא מברכים כל יום מחדש "שהחיינו" מפני שכל שבועת ימי חג הסוכות הם חג אחד ארוך, וברפת "שהחיינו" בתחילת החג היא עבור כל ימי החג.

אבל, כשמגיע חג שמחת תורה, מברכים שוב "שהחיינו", כי הוא חג חדש, אפילו שהוא חל מיד אחרי חג הסוכות.

דף מ"ח: מצות ניסוך המים

בעת שמקריבים קורבנות בבית המקדש, היו מוזגים יין על המזבח. מזיגת היין על המזבח מכונה "ניסוך".

בדף זה לומדים על מצות נסכים מיוחדת של חג הסוכות. לפנות בוקר היו הכהנים יוצאים מבית המקדש ופונים לעבר מעין השילוח שנמצא סמוך לעיר ירושלים. בהגיעם אל המעין היו שואבים ממנו מים לתוך כלים ואחר כך חזרו עם הכלים ונכנסו לבית המקדש דרך שער ששמו "שער המים", מפני שדרך זה נכנסים הכהנים עם המים.

אחר כך היו הכהנים יוצקים את המים ואת היין של הנסכים לתוך ספלים שמחוברים למזבח. בתחתית הספלים היו חורים שהגיעו למטה למטה, עד לתהום העמוקה.

חברותא

מתפללים

לפניכם אירוע שעור דיון סוער:

דני בן ה-14 פגע מאוד ביוסי ובייש אותו לפני כל הכיתה. יוסי נפגע מכך מאוד. חלפו כמה שבועות מאותו המקרה, וראש השנה מתקרב. דני ניגש ליוסי וביקש ממנו סליחה על מה שעשה. יוסי אמר שהוא אולי מוכן לסלוח בתנאי שדני יבקש סליחה לפני כל הכיתה, ולזה דני לא הסכים. הוא הסכים לבקש סליחה מיוסי ביחידות, אבל לא היה מוכן לעשות זאת מול כל הכיתה. הדבר עורר דיון סוער במשפחתו של יוסי.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה טענו שמכיוון שדני פגע ביוסי לפני כל הכיתה הוא צריך להתנצל ולבקש סליחה לפני כולם. אם הוא לא עושה זאת, אלא רק מבקש סליחה ביחידות מול יוסי, יוסי לא צריך לסלוח לו. בדרך שבה פגע - כך עליו להתנצל ולבקש סליחה.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה אמרו לו שהוא צריך לסלוח לדני אפילו שהוא לא מתנצל לפני כולם. זה קשה לו מדי והוא גם מתבייש. העיקר שהוא ביקש סליחה ומבין את המעשה החמור שעשה, ולכן יוסי צריך לסלוח לו.

...ואה?
עתכס?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il עם שם משפחה ועיר מגורים תחת הנושא "דילמה"

★ | מן ההסטוריה

עליית יהודי מרוקו לארץ ישראל

יהודים עלו ממרוקו לארץ ישראל לאורך כל הדורות. עם הקמת המדינה ופרוץ מלחמת העצמאות החריף היחס העוין כלפי היהודים במרוקו, והחל גל עלייה גדול לארץ. בשנים 1948-1956 הייתה מרוקו תחת שלטון צרפתי, שאיפשר ליהודים לעלות לארץ תחת מגבלות. בשנים אלה עלו 85,000 יהודים. בחמש השנים הבאות נאסרה ההגירה, אך 30,000 יהודים הצליחו לעלות לארץ באופן לא חוקי בספינות מעפילים. בשנים 1961-1967 עלו לארץ 120,000 יהודים במסגרת מבצע יכין, בהסכמה בשתיקה מצד השלטונות. סך הכל עד שנת 2000 עלו ממרוקו לארץ קרוב לרבע מיליון יהודים, ורק אלפים בודדים נותרו שם.

ציור של ישיבת רבנים במרוקו (1882)
(Wikipedia)

רוצים להצטרף למאות אלפי לומדי הדף היומי? להיות ממובילי לימוד הורים וילדים בקהילתכם או להעביר שיעור שבועי עם חומר איכותי?

יש לנו פתרון בשבילכם! 'התלמוד הישראלי' - סוגיות מהדף היומי בעברית פשוטה להבנה, שאפשר ללמוד עם הילדים. כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

חמד' של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

שנת שמיטה

שנת שמיטה היא השנה השביעית למחזור השנים. היא נקראת כך משום שהתורה מצווה בשנה לזו לשמוט את האדמה ולא לעבוד בה. כמו כן, בשנה זו חלה "שמיטת כספים", בה נמחלים החובות הכספיים. שנת השמיטה היא כמו השבת של הארץ, ולכן חשוב לתת בה מנוחה לאדמה.

דבר תורה

בפרשתנו מצווה משה שביום הכניסה לארץ, רגע אחרי שיעברו את הירדן - יעשו מעמד גדול בשכם. במעמד זה יהיה חידוש של הברית שבין ישראל לקב"ה, ייקראו שוב איסורים רבים המוזכרים בתורה וכל העם יענה אמן. **מדוע צריך לחזור שוב על אותן מצוות שהעם כבר מכיר היטב מתקופת המדבר ולעשות מעמד כל כך מיוחד?** ניתן לומר שדבר זה מלמדנו על המהפך והשינוי הגדול שמתרחש עם הכניסה לארץ ישראל. הכניסה לארץ יכולה להיותפס כשינוי גאוגרפי בלבד, אך למעשה היא שינוי מהותי ועמוק ביותר. עד הכניסה לארץ היו בני ישראל תחת הנהגה ניסית, ומעתה הכל הולך בדרך הטבע. כאשר שני צדדים עושים ביניהם חוזה וחל שינוי מהותי בתנאי הבסיס, יש בדרך כלל לחתום על הסכם מחודש. באותו האופן רצה ה' לבטא כי הכניסה לארץ איננה שינוי טכני וגאוגרפי בלבד, כי אם שינוי בהנהגה, הדורש חידוש מיוחד של מעמד הברית.

סדר מועד | מסכת סוכה, דפים מ"ט - נ"ב

דף מ"ט: צדקה וגמילות חסדים

אמר רבי אלעזר: כה חשובה מצות נתינת צדקה לעניים, עד שהקדוש ברוך הוא מחשיב אותה יותר ממצות הקרבת קורבנות בבית המקדש.

איה מצות צדקה מקימים בדרך כלל בפסח. הוסיף רבי אלעזר ואמר כי **מי שמקיים מצות גמילות חסדים, ועוזר לאנשים, עושה מצוה גדולה עוד יותר ממצות הצדקה, מפני שהוא בעצמו עושה את המצוה בגופו, ואילו את מצות הצדקה מקימים על ידי נתינת כסף.**

איה מקימים מצות גמילות חסדים? למשל, לשמח חתנים וכלות, לעזור למי שצוקה, וגם להספיד את הנפטרים ולקבור אותם.

צבו
בסרטון

דף נ': החליל שעשה משה רבנו

"כלי שרת" הם הכלים שמשרתים בהם בבית המקדש, כגון מנורת הזהב, שולחן לחם הפנים, הכלים שבתוכם קיבלו את דם הקורבנות, ועוד.

ממה עושים את כלי השרת?

רבי אומר, שמפסטיקי התורה לומדים, שצריך לעשות אותם ממתכת בלבד, ולא מעץ, כי מתכת חשובה יותר מן העץ. ובכל זאת, **כלי אחד היה במקדש עשוי מעץ, והוא החליל, שנעשה על ידי משה רבנו, ובו היו הלויים מחללים בעת הקרבת הקורבנות.** מדוע לא נעשה החליל ממתכת? מפני שחליל מתכת אינו מביק קול נעים כחליל של עץ.

דף נ"א: שמחת בית השואבה

למדנו על מצות ניסוך המים של חג הסוכות.

את המים היו שואבים בשמחה גדולה, כפי שאמר ישעיהו הנביא (פרק י"ב) "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה". הלויים היו עומדים על מדרגות שער ניקנור ומנגנים בנבלים, כינורות, מצילתים, חצוצרות וכלי שיר. גדולי ישראל, תלמידי חכמים וצדיקים, היו רוקדים עם לפידים בוערים, זורקים אותם באויר ותופסים אותם, ואומרים דברי שירות ותשבחות לקב"ה.

שמחה זו נקראה "שמחת בית השואבה", כי היא נעשתה לכבוד המים ששאבו מן המעיין, כדי לקיים את מצות ניסוך המים.

דף נ"ב: איה מתגברים על היצר הרע?

היצר הרע לפעמים מפתה לעשות עברות. האמורא רב אסי, אומר, שצריך להיזהר ממנו מאוד, כי כשהיצר הרע מגיע פעם ראשונה לאדם, לא קשה לו להתגבר עליו, כי הוא לא רגיל לעשות עברות. אבל, אם הוא מקשיב ליצר הרע ועושה עברה ועוד עברה, בסוף יהיה לו קשה מאוד להתגבר על היצר הרע והוא עלול לעבור עברות רבות. ומה יעשה אדם שקשה לו להתגבר על היצר הרע? הנמרא אומרת, שכל יהודי צריך לזכור, שהקב"ה רוצה לעזור לנו להתגבר על היצר הרע. אם הקב"ה רוצה שיהודי מנסה להתגבר עליו, הוא כבר יעזור לו. רק צריך לנסות, להתאמץ, להשתדל, והקב"ה יעזור להתגבר עליו.

חידה!

למדנו על מצוות מהתורה ומצוות מדברי חכמים (מדרבנן). סמנו ליד כל אחד מהמצוות הבאות האם היא מהתורה או מדרבנן:

1. נטילת לולב ביום הראשון של סוכות - ☐ מהתורה / ☐ מדרבנן
2. נטילת לולב בשאר ימי הסוכות - ☐ מהתורה / ☐ מדרבנן
3. קידוש - ☐ מהתורה / ☐ מדרבנן
4. ישיבה בסוכה - ☐ מהתורה / ☐ מדרבנן
5. נטילת ידיים - ☐ מהתורה / ☐ מדרבנן

(הצגת - 5:32 - ילדותיות - 41:12)

שאלות חשובות??

1. מדוע בסוכות מברכים "שהחיינו" פעמיים?
2. מדוע היה במקדש שער שנקרא "שער המים"?
3. איזה כלי נגינה במקדש היה יוצא דופן?

בין הפותרים נכונה תיער הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פריילימן